

СУТНІСТЬ І НАСЛІДКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: КОНТУРИ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

У статті визначено сутність глобалізації крізь призму культурологічних концепцій. Проаналізовано основні аспекти сучасних теоретичних пошуків, спрямованих на розкриття наслідків глобалізації для культури; визначено домінуючі глобалізаційні чинники, які впливають на сучасну культурну динаміку.

Ключові слова: глобалізація, уніфікація, ідентифікація, інформатизація, діалог культур, культурологія.

Проблематика глобалізації є сьогодні найбільш обговорюваною в науковому середовищі. Однак масштабні зміни в структурі сучасного світопорядку, які прийнято називати глобалізацією, не піддаються однозначній теоретичній інтерпретації. Широка та активна дискусія про сутність глобалізації та породжених нею явищ, про міру готовності України включитися в загальносвітовий процес свідчить про актуальність цієї проблеми.

Глобалізація стала реальністю сучасної світової системи, однією з найбільш впливових сил, що визначають подальший перебіг розвитку нашої планети. А глобальні проблеми, які виникли у ХХ ст., загалом були сприйняті як загроза людській цивілізації.

Глобалізація розуміється як багатовимірний процес, який впливає на розвиток як окремих держав, так і всього світового співтовариства і торкається всіх сфер людської діяльності. Крім того, що вона має безпосереднє відношення до економіки, політики, соціальної сфери, екології, безпеки тощо, важливим є вивчення й проблеми впливу глобалізаційних процесів на культуру. У зв'язку з цим зрозумілими стають побоювання тих, хто говорить про глухі кути культурного прогресу, хиткість соціальної рівноваги і неможливість вирішення існуючих проблем лише за допомогою технократичних методів. Відтак на сьогодні нагальною є потреба культурологічного підходу до вивчення сутності і змісту такого складного феномена сучасності, як глобалізація.

Розуміння складності процесів глобалізації відображене у великому масиві наукового матеріалу з політології, економічної теорії, культурології, соціології, історії, філософії, антропології, екології, інформатики та інших наукових дисциплін. Це призводить до різного, почасти суперечливого, розуміння характеристик та особливостей процесу глобалізації. Оскільки спрямування сучасних глобалізаційних процесів визначається перш за все цивілізаційними чинниками, виявлення сутності і змісту глобалізації з точки зору теорії культури є сьогодні вкрай важливим, тим більше зважаючи на швидкість і масштаби соціокультурних змін, домінування інтеграційних тенденцій у культурі, інтенсивність культурних взаємодій, загострення потреби культурної ідентифікації тощо.

У культурології глобалізація є об'єктом багатьох ґрунтовних досліджень. Так, широке коло проблем, пов'язаних з формуванням майбутньої світової культури, розкрито у працях таких вчених, як С. Хантінгтон ("зіткнення цивілізацій"), М. Епштейна (феномен "транс-культури"), Е. Тоффлера (концепція "кліп-культури"). Питання діалогічності культур вивчаються М. Бахтінім, взаємодії культур у мовному контексті – В. Гумбольтом, В. Межуєвим та іншими. Вплив глобалізації на ціннісно-нормативні основи національних культур розкрито у працях Ж. Бодрійяра, Є. Яковлева та інших. Однак сутність і зміст процесу глобалізації з точки зору теорії культури й досі потребує вивчення, що й актуалізує наше дослідження та визначає його мету.

Насамперед варто зазначити, що процеси глобалізації (з огляду на численність проявів) складно піддаються теоретичному узагальненню свого змісту, а відтак, розглядаються в досить широкому контексті. При цьому різночитання термінологічного характеру – не єдина наукова проблема. Сьогодні відбувається активне концептуальне наповнення та інтерпретація смислу досліджуваної категорії, пошук процесів, що стоять за цим поняттям, а також його критика. Незважаючи на різноманітність наукових підходів, спільними у поглядах вчених є висновки про масштабність, певну спрямованість і швидкість потоків глобалізації, глибину їх впливу на розвиток світового співтовариства, інтенсивність поширення взаємозв'язків, міру уніфікації і стандартизації, а також рівень інтеграції і дезинтеграції. Глобалізація – об'єктивний процес, який не має проєктів, мети, програми тощо. При цьому окремі впливові країни та структури, як, наприклад, транснаціональні корпорації, намагаються спря-

мувати глобалізацію відповідно до своїх інтересів, нав'язуючи світовому співтовариству власну ідеологію, що дає змогу говорити про можливість зміни форми, змісту і напрямку глобалізації.

Глобалізація має історичні передумови свого виникнення і розвитку, але сьогодні вона характеризується якісно новими ознаками, масштабом прояву і глибиною впливу на всі сфери життєдіяльності сучасного суспільства, особливо на культуру. Йдеться про відкритий культурний обмін, запозичення зразків поведінки, адаптацію культурних стереотипів до умов глобального буття, процес виникнення глобального культурного простору тощо. Агентами сучасної культурної глобалізації є транспортні і комунікаційні корпорації, мас-медіа, дозвілля, шоу-бізнес, туризм, мода, товари, мова, глобальні мережі тощо. Так звана всеохоплюваність, що має на увазі виникнення не лише культурного простору, а й економічного, екологічного, інформаційного, абсолютизує уявлення про прояви глобалізації і позбавляє її будь-яких змістовних меж, не враховує прагнення до збереження культурної самобутності тощо.

Глобалізація характеризується різною швидкістю поширення, різною мірою концентрації за територіями і сферами діяльності, тобто йдеться про неоднорідність протікання процесів глобалізації. Однак результатом стає всезагальна уніфікація, стандартизація, що є, власне, умовою встановлення тісніших і складніших зв'язків. Процес глобалізації зумовлює однаковість товарів, стандартизацію навичок і прийомів у професійній діяльності, поширення поведінкових стереотипів, не пов'язаних з національною і культурною ідентичністю. Це, з одного боку, сприяє зближенню, розумінню, співпраці, а, з іншого – позбавляє своєрідності й оригінальності.

Точка зору про заперечення гомонізації та уніфікації культур як результату культурної глобалізації належить соціологу Р. Робертсону, який стверджує, що "глобалізаційні процеси повинні і можуть набувати форми, яка відображає місцеві особливості, звичай, традиції" [14, 144]. Сутність змін, які сьогодні відбуваються, теоретики глобального суспільства вбачають у "стисненні" світу і розширенні взаємозалежності, вважаючи ці процеси наслідком поширення культури модерну. Р. Робертсон, Е. Гідденс та інші відзначають, що глобалізація тісно пов'язана з модернізацією, а результат глобалізації умовлений взаємопротилежними тенденціями [7, 81] – як, наприклад, фрагментація та уніфікація. Ці процеси в сучасній культурі розвиваються паралельно: даючи нові можливості для розвитку людині і культурі завдяки досягненню багатоманітності світу з одного боку та уніфікуючи й універсальізуючи соціокультурне різноманіття – з іншого [9, 26].

Механізми розширення культурного впливу в умовах глобалізації розглядаються в межах кількох основних концептуальних підходів. Так, концепція, згідно з якою глобалізація розглядається як лінійний процес, відповідає прогресивному розвитку єдиної світової культури. Відтак, основою суспільного розвитку є процеси запозичення і поширення культури з одних центрів в інші.

Згідно з іншим підходом, який розглядає глобалізацію як "світ-системну модель", остання є спробою пояснити світову нерівність. Розвиваючи тему перехідних періодів у культурі як таких, що рухають культуру до невизначеного результату, теоретик І. Валлерстайн пов'язує глобалізацію з проблемою "детермінізму". Вектор руху культури детермінується набором інституціональних структур, які саморухаються, самопідкріплюються. У процесі "переходу" відбувається розпад цих структур, а тому "реальні історичні альтернативи є широкими і їх складно передбачити" [6, 161-162]. Для перехідних періодів характерне посилення стану нестійкості, нелінійності, нерівноваги, що безпосередньо стосується сучасного етапу глобалізації, який дедалі частіше характеризують як кризовий, такий, що призводить не лише до посилення процесів взаємодії, а й до розпаду системної цілісності. При цьому найбільш потужною силою в сучасній світосистемі І. Валлерстайн вважає нації-держави, які одночасно створюють і культурне різноманіття, і культурну однаковість.

Одним з варіантів теорії глобалізації є концепція взаємодії цивілізацій і культур, згідно з якою кожна цивілізація формує свої глобальні "виклики" і свої "відповіді" на "виклики" інших цивілізацій. Цивілізації у процесі розгортання глобалізації вимушені дедалі відкритіше відповідати на її "виклики", виражаючи свій унікальний внесок у світове співтовариство.

Перспективи подальшого розвитку культури розглядаються у моделі глобальної культури. Йдеться про радикальну точку зору, згідно з якою національні культури поступово зближатимуться в єдину культуру (М. Межуєв та інші) та помірковану, згідно з якою згадане зближення супроводжуватиметься дезінтеграцією, а тому у культурі різних народів збережеться їхня власна культура (Р. Робертсон та інші). Антиглобалістський підхід наполягає на посиленні розбіжностей між культурами (Т. Адорно та інші). При цьому радикальна перспектива ґрунтується на домінанті інтеграційних процесів у розвитку культури, а дві останні – на конфліктному характері глобалізації культурних процесів, відображаючи їхній сьогоднішній стан.

Візії щодо прогнозів і сценаріїв майбутнього культури в умовах її глобалізації інколи досить суперечливі. Так, У. Бек розглядає глобалізацію як загрозу природному розвитку культури у формі швидко-

го поглинання "слабких" культур, С. Хантінгтон стверджує, що інтегративні тенденції у сфері політики, економіки, інформації призведуть до загострення культурних відмінностей і навіть до зіткнення цивілізацій. Натомість К. Гірц говорить про утвердження "мозаїчної" моделі світової культури, в якій усі складові є рівноцінними і однаково затребуваними, І. Валлерстайн відзначає, що між глобальною і локальною культурами є складний взаємозв'язок, опосередкований такими універсаліями, як туризм, мода, релігія, освіта тощо. При цьому елементи локальної культури можуть стати загальнозначущими.

Варто зазначити, що за всього різноманіття думок щодо майбутнього світової культури більшість вчених схиляється до діалогу культур (що виключає насилля) як найбільш прийнятному методу інтеграції. Водночас констатується значна невизначеність щодо сутності і змісту майбутньої світової культури через поляризацію і суперечності поглядів у науковому співтоваристві.

Взаємовплив між країнами, що відбувався у результаті торгівлі, міграції, географічних відкриттів та експедицій, завжди був присутній у суспільному розвитку. Однак з другої половини ХХ ст. досягнення новітніх інформаційних технологій прискорили та активізували процеси акультурації та асиміляції, підвищили інтенсивність обміну елементами матеріальної і духовної культури, формуючи транснаціональні засоби медіа. Сьогодні здійснюється глобалізація інформаційно-культурних потоків, що підвищує інтенсивність взаємодії у різних сферах людської діяльності. Поширення інформаційних і комп'ютерних технологій дало змогу усунути просторово-часові бар'єри на шляху взаємодії народів, етносів та окремих особистостей.

Поширеною є думка, що найбільш впливовими чинниками, що визначають зміст сучасної культурної динаміки, виступають інформатизація, уніфікація, інтеграція і масовизація. Водночас інформатизація, будучи важливим чинником глобалізації, має суперечливі ознаки. З одного боку, вона сприяє інтеграції націй до світової системи, розширенню культурних контактів між народами, міграції. У свою чергу, розширення та інтенсифікація культурних контактів поглиблюють обмін і взаємовплив різних культур. З іншого боку, країни зі слабо розвинутими технологіями не можуть забезпечити не лише функціонування у світовому інформаційному просторі, а почасти і в межах власної території. Це пов'язано з проблемою технічного відставання і збереження національної, інтелектуальної, культурної та мовної самобутності.

Оцінюючи позитивне значення інформаційних технологій, слід відзначити, що досягнення у сфері ІТ дозволили інтенсифікувати товарообмін, обмін ідеями, відбувається становлення екранної культури, яка значно розширює інтелектуальні можливості людини. Однак, поряд з позитивними ефектами впровадження інформаційних технологій, зростає небезпека маніпулюючого впливу нових інформаційних потоків на масову та індивідуальну свідомість, проблема збереження та захисту інформації, інформаційні війни тощо. Усе це свідчить про суперечливий вплив інформатизації на культурний розвиток суспільства й актуалізує необхідність поглибленого вивчення цього процесу. Зокрема, йдеться про таке явище, як віртуалізація культури, яка породжує новий вид культури – віртуальну культуру. Будучи, безумовно, складним і багатоплановим феноменом глобалізації, остання вимагає серйозного культурологічного осмислення та аналізу.

У результаті глобального поширення ІТ порушилась усталена трансляція людського досвіду і знань: протягом багатьох років інформація і знання передавалися через традиції, звичаї, культурні обряди тощо, сьогодні ж їх роль відводиться новим інформаційним технологіям. ІТ активно впроваджуються в усі сфери соціокультурного життя, включаючи науку, освіту, мистецтво, моду, розваги, дозвілля тощо, що дає змогу говорити про інформаційну культуру як важливу складову сучасного глобалізаційного процесу.

Нові глобальні інфраструктури генерують величезні можливості для проникнення культурних потоків крізь національні кордони. Підвищується інтенсивність, обсяг і швидкість культурних взаємодій, збільшується щільність культурних зв'язків. Це, у свою чергу, прискорює процеси інтеграції та уніфікації. Остання являє собою стандартизацію різних національних культур. Інтеграція – це взаємозв'язок різних частин та елементів культури, що виникає завдяки схожості основних елементів культури і відмінностям другорядних. При цьому фундаментом інтеграції суспільства виступає нормативна система. Уніфікація завдяки потужним каналам мас-медіа плавно перетікає у процес масовізації культури, який охоплює всі сучасні суспільства. Основою її виникнення стала небувала можливість тиражування продуктів культури, пов'язана з розвитком технологій, що дозволили художнє виробництво поставити на конвеєр. Поняття "культурної індустрії" було введено у середині ХХ ст. Т. Адорно для позначення характеру виробництва масової культури, що визначив одноманітний стандарт її продуктів, в яких стирається будь-яка етнокультурна своєрідність. Масова культура усе різноманіття функцій культури зводить до різних форм розваг. Духовні форми дозвілля неухильно витісняються вестернізованими видовищами, що дає змогу говорити про кризу в духовній сфері сус-

пільства. Вестернізація, тобто поширення потужної західної масової культури і витіснення інших культур, викличе опір і породить безліч конфліктів, оскільки багато народів не бажають відмовитися від своїх традицій, національного мистецтва, релігії та інших форм духовної культури, які їм близькі і в якій вони себе почувають комфортно. У цьому контексті слід найперше говорити про проблему національної і релігійної культурної ідентичності. У глобальному суспільстві, що формується, для низки націй та етнічних груп виникла реальна загроза втрати своєї культурної самобутності через розмивання базисних цінностей культури. Міграція, що посилюється, призводить до змішання рас і національностей. Культури, які історично склалися, відриваються від своїх коренів. Кінець ХХ ст. характеризується зсувом від системи націй-держав з окремими осередками національних культур до глобального світового простору з гібридними ідентичностями. Стрімка урбанізація і зростаюча мобільність зумовлюють змішання етносів, утворюючи феномен поліетнічності. Масове високотехнологічне виробництво витісняє остаточні форми традиційного виробництва, побуту, сімейних відносин, способів комунікації. Відбувається уніфікація праці, побуту, культурних традицій і національних особливостей, "знеособлюються" нормативні системи цінностей національних культур, що відповідають за збереження етносів і народів. І хоча перехід до інтеграції людства на глобальному рівні перебуває лише на початковій стадії, однак уже можна розпізнати ознаки ідентифікації відносин між людьми на основі спільних культурних цінностей. Сам термін "ідентичність" вживається щодо країн, які визначаються в смислі етнічної, релігійної приналежності чи національної гордості. Сьогодні самоідентифікація трактується за допомогою етнічних і національних стереотипів. Цінності, норми, культурна спадщина, мова – основа ідентичності нації – сьогодні розмиваються під напором глобальних тенденцій.

У сучасних суспільствах проблема збереження національної культурної ідентичності сприймається по-різному, залежно від особливостей національного менталітету і міри загрози його руйнування. Наприклад, США прагнучи до світового панування, не переймаються проблемою власної національної ідентичності, оскільки в Америці "немає проблем з ідентифікацією", як відзначає Ж. Бодрійяр. "Для Америки немає питання про витоки, вона не культивує своє коріння, ... вона не має ні минулого, ні основоположної істини" [4, 150]. В принципі, всі дослідники суголосні в тому, що культурна ідентифікація відбувається лише у процесі взаємодії з об'єктом, що володіє іншими, відмінними від суб'єкта характеристиками. Вона актуалізується у ситуації тиску "чужих" цінностей, який використовується в якості одного з методів утвердження глобалізації.

Говорячи про загрози національній культурній ідентичності, варто звернути увагу один важливий момент. Своєрідність духовної етнонаціональної культури найбільш повно відображається в традиційних цінностях, оскільки вони виконують роль ідеальних культурних зразків і є історично стійкими настановами, що особливо важливо в сучасному нестабільному світі. У традиційних цінностях відображається властиве етносу розуміння добра і зла, ставлення до природи, суспільства, праці, особистості. Комплекс стійких зразків зберігається протягом століть, становлячи ядро національної культури. Відтак, традиційні цінності, що ґрунтуються на культурній пам'яті, релігії, сімейних традиціях, не можуть бути стрімко зруйнованими. Більше того, дослідники фіксують формування опору, який ґрунтується на цінностях суспільства і не піддається глобальним тенденціям і натиску радикального індустріалізму.

Важливим моментом в обговоренні проблем впливу глобалізації на культуру є пошук універсалій, які поділяло б усе людство. Йдеться про відновлення престижу дійсно загальнолюдських цінностей як базисних соціальних норм, повернення їх у статус діючих. Це – шлях до цивілізованих форм життя, що ґрунтуються на історичному досвіді людства. В якості інструмента оновлення найбільш ефективним засобом визнається діалог культур. Саме конструктивні діалектичні форми діалогу культур, що вміщують в себе всю складність і суперечливість сучасного соціального буття, є ефективним засобом вирішення сучасних колізій глобального і локального, універсального та унікального, планетарного і регіонального.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що глобалізація – складне явище. За своїм змістом і сутністю – це якісно новий рівень людської діяльності, пов'язаний з новітніми досягненнями науки і техніки, що характеризується планетарним масштабом діяльності. Глобалізація є взаємодією культур і розглядається як сукупність різних тенденцій: уніфікація, стандартизація, інтеграція тощо. Загалом глобалізація є об'єктивним, але керованим процесом культурної універсалізації в умовах бурхливого розвитку соціальних взаємодій. Процеси глобалізації, з одного боку, надають нові можливості для розвитку культур і людини завдяки досягненню полікультурності світу, а з іншого – передбачають уніфікацію й універсалізацію соціокультурного різноманіття в інтересах домінуючих країн.

Глобалізація кінця ХХ століття – початку ХХІ ст. не просто розширює територіально сфери і простори економіки, комунікацій, безпеки тощо, а прагне безліччю зв'язків поєднати ці простори в

єдиний культурний простір. Відтак, глобалізацію можна розглядати як реструктуризацію простору людського буття, що є головною ознакою і функцією глобалізації. Сутність глобалізаційної реструктуризації людського буття полягає у фактичному створенні нової архітектури соціокультурного простору, яка визначатиме життя і розвиток світу в першій третині ХХІ століття.

Література

1. Бахтин М. М. Проблемы поэтики Достоевского / М. М. Бахтин. – М., 1979. – 363 с.
2. Бек У. Общества риска. На пути к другому модерну / У. Бек. – М., 2003. – 231 с.
3. Бжезинский З. Великая шахматная доска / З. Бжезинский. – М. : Междунар. отношения. 1998. – 256 с.
4. Бодрийяр Ж. Америка / Ж. Бодрийяр. – СПб., 2000. – 206 с.
5. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн. – СПб., 2001. – 416 с.
6. Валлерстайн И. Анализ мировых систем: современное системное видение мирового сообщества / И. Валлерстайн // Социология на пороге ХХІ века. – М., 1999. – С. 129-147.
7. Гидденс Э. Постмодернизм. Философия истории / Э. Гидденс. – М., 1995. – 356 с.
8. Глобализация в культурологическом измерении. – М., 2005. – 365 с.
9. Делокаров К. Х. Философия в эпоху глобализации: проблемы и противоречия / К. Х. Делокаров // Философия : курс лекций. – М., 2001. – С. 14-21.
10. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М., 2000. – 608 с.
11. Межуев В. М. Культура как проблема философии / В. М. Межуев // Культура, человек и картина мира. – М., 1987. – 200 с.
12. Межуев В. М. Судьба цивилизаций: конфронтация или диалог? / В. М. Межуев // Личность. Культура. Общество. – 2003. – Вып. 3-4 (17-18). – С. 44-54.
13. Межуев В. М. Ценности современности в контексте модернизации и глобализации / В. М. Межуев // Материалы семинара клуба ученых. – М., 2001. – Вып. 10. – С. 4-18.
14. Глобальні модерності / за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона ; пер.з англ. Т. Цимбала. – К., 2008. – 400 с.
15. Хантингтон С. П. Демократия и авторитаризм в третьем мире в конце ХХ века / С. П. Хантингтон. – М., 1995. – 24 с.
16. Хантингтон С. П. Столкновение цивилизаций / С. П. Хантингтон // Полис. – 1994. – №1. – С. 33-48.

References

1. Bahtin M. M. Problemyi poetiki Dostoevskogo / M. M. Bahtin. – M., 1979. – 363 s.
2. Bek U. Obschestva riska. Na puti k drugomu modernu / U. Bek. – M., 2003. – 231 s.
3. Bzhezinskiy Z. Velikaya shahmatnaya doska / Z. Bzhezinskiy. – M. : Mezhdunar. otnosheniya. 1998. – 256 s.
4. Bodriyyar Zh. Amerika / Zh. Bodriyyar. – SPb., 2000. – 206 s.
5. Vallerstayn I. Analiz mirovyih sistem i situatsiya v sovremennom mire / I. Vallerstayn. – SPb., 2001. – 416 s.
6. Vallerstayn I. Analiz mirovyih sistem: sovremennoe sistemnoe videnie mirovogo soobschestva / I. Vallerstayn // Sotsiologiya na poroge XXI veka. – M., 1999. – S. 129-147.
7. Giddens E. Postmodernizm. Filosofiya istorii / E. Giddens. – M., 1995. – 356 s.
8. Globalizatsiya v kulturologicheskom izmerenii. – M., 2005. – 365 s.
9. Delokarov K. X. Filosofiya v epohu globalizatsii: problemyi i protivorechiya / K. H. Delokarov // Filosofiya : kurs lektсий. – M., 2001. – S. 14-21.
10. Kastels M. Informatsionnaya epoha: ekonomika, obschestvo i kultura / M. Kastels. – M., 2000. – 608 s.
11. Mezhuev V. M. Kultura kak problema filosofii / V. M. Mezhuev // Kultura, chelovek i kartina mira. – M., 1987. – 200 s.
12. Mezhuev V. M. Sudba tsivilizatsiy: konfrontatsiya ili dialog? / V. M. Mezhuev // Lichnost. Kultura. Obschestvo. – 2003. – Vyip. 3-4 (17-18). – S. 44-54.
13. Mezhuev V. M. Tsennosti sovremennosti v kontekste modernizatsii i globalizatsii / V. M. Mezhuev // Materialy seminar kluba uchenyih. – M., 2001. – Vyip. 10. – S. 4-18.
14. Globalni modernosty / za red. M. Fezerstouna, S. Leshya, R. Robertsona ; per. z angl. T. Tsimbala. – K., 2008. – 400 s.
15. Hantington S. P. Demokratiya i avtoritarizm v tret'em mire v kontse XX veka / S. P. Hantington. – M., 1995. – 24 s.
16. Hantington S. P. Stolknovenie tsivilizatsiy / S. P. Hantington // Polis. – 1994. – №1. – S. 33-48.

Пілявець Л. С. Сущность и последствия глобализации: контуры культурологического подхода

В статье определено сущность глобализации с точки зрения культурологических концепций. Проанализированы основные аспекты современных теоретических изысканий, направленных на раскрытие последствий

глобализации для культуры; определены доминирующие глобализационные факторы, которые влияют на современную культурную динамику.

Ключевые слова: глобализация, унификация, идентификация, информатизация, диалог культур, культурология.

Pyliavets L. Nature and consequences of globalization: heat cultural approach

Relevance of the study of the nature and content of globalization from the perspective of cultural theory is defined in the article due to the speed and scale of social and cultural change, the dominance of integrative tendencies in culture, the intensity of cultural interaction, cultural identification needs sharpening and more.

It is noted that, despite the fact that the problems of globalization are the most debated in the scientific community, major changes in the structure of the modern world order, which is called globalization can not be unambiguous theoretical interpretation.

Emphasized that as the complexity of the process of globalization is reflected in a large array of scientific material from political science, economics, cultural studies, sociology, history, philosophy, anthropology, ecology, computer science and other scientific disciplines, this leads to different, sometimes very contradictory, understanding of the characteristics and features of globalization.

Globalization is discussed in the article as an objective process that is characterized today its new features, the scale and depth of expression impact on all spheres of modern society and especially in the sphere of culture.

The analysis of the concept of globalization in terms of cultural aspects, including concept, according to which globalization is seen as a linear process, the concept of "world-system model", which is an attempt to explain global inequality, the concept of interaction between civilizations and cultures, whereby each civilization creates its global "challenges" and his "response" to the "challenges" of other civilizations, as well as the concept of modeling global culture.

Regarding forecasts and scenarios of the future of culture in terms of globalization, the article pointed out that they are quite controversial, but for the whole variety of opinions about the future of world culture, most scholars leaning towards the dialogue of cultures, eliminating violence and oppression as the most appropriate method of integration.

Identified the main characteristics of globalization: unification, integration, information, large-scalition. Thus, observed that computerization, being an important factor in globalization promotes integration of nations into the global system, the expansion of cultural contacts between peoples, migration. Among others, the contradictory impact on the cultural development of the information society and the need for in-depth study of this process, particularly in view of the emergence of phenomena such as virtualization culture.

It is noted that the density of cultural relations accelerates the integration and unification. Last seen in the article as standardization of different national cultures, integration – the relationship between different parts and elements of culture that arises due to the similarity of the basic elements of culture and minor differences. In turn, the unification of powerful channel through the media flows smoothly into the process large-scalition culture that encompasses all modern societies.

Attention is paid that westernization as the spread of powerful Western mass culture and the displacement of other crops will cause resistance and generate many conflicts, because many people do not want to give up their traditions, art, religion and other forms of spiritual culture that they are close and which they feel comfortable.

The findings indicated that globalization in its meaning and essence is a new level of human activity associated with the latest achievements of science and technology, and is characterized global scale activities. The processes of globalization, on the one hand, provide new opportunities for the development of human culture and cognition through multicultural world, and on the other – involving unification and universalization of social and cultural diversity in the interests of the dominant countries.

It is noted that the globalization of the late XX century – beginning of the XXI century not only extends the territorial scope and space economy, communications, security, and seeks to combine many links these spaces into a single cultural space.

Key words: globalization, standardization, identification, information, the dialogue of cultures, cultural studies.